

О.КУТОВИЙ
І.ТИШЕВСЬКИЙ

НОВИМ ШЛЯХОМ

КНИЖКА ДЛЯ ДРУГОГО
РОКУ НАВЧАННЯ

ЦЕНТРАЛЬНЕ ВИДАВНИЦТВО НАРОДІВ СРСР
МОСКВА

1 9 2 9

Сніг.

Сніжок! сніжок!.. Ось падає, літає, як пухок... Ось на руку, на рукав спускаються легесенькі, кучеряві сніжиночки! Звідкіля вони летять? О, здалека та звисока,—з-під неба самого, з хмари зимової, сивої. А де ж вони там узялися? Туди вони з землі прилинули...

Були вони колись в землі й на землі. Сонечко пригріло, вода почала парувати, а та пара полинула високо й стала хмаркою. Коли на хмарку не дуже холодний вітер віє, то сіє вона крапельки дощові; коли ж наженеться на хмарку холодніше повітря, таке, що заморожує, тоді кожна крапелька замерзає й робиться сніжинкою.

Як зимова година—ясна, тиха, то сніжинки бувають кучеряві, зірчасті, а як вітряно, туманно, сніжинки тоді стають такі м'які, злипаються купками, а як повітря потеплішає, тоді сніжинки стають крапельками й тоді вже це не сніг, а дощ: отже сніжинки стануть тоді знов водою, як були колись.

Та поговоримо про те, як сніг ще буває снігом.

Ось він падає, вкриває землю. Все стало біле—земля, дерева, стріхи. На полях сніг лежить товстим шаром; долинки, балочки часом так замете, що, коли там стоїть хата, то й вийти з неї не можна, треба одгрібатися. А у вас у дворі хіба не траплялося стежки прокопувати в снігу?

Отож, коли сніг рівно шаром ляже на поле, то й для поля добре. В теплих краях за ним не журяться, там про нього байдуже через те, що там морозів великих не буває, то й земля й коріння в них не промерзає; а по наших краях морози чималенькі бувають, то як нема снігу, тоді земля дуже замерзає і в ній замирає коріння усякої рослини. Через те й кажуть, що для врожаю добре коли сніг випадає до великих морозів; а як земля гола, а тут морози притиснуть, то й біда,—вимерзне хліб на полях.

Коли на весні пригріє сонечко, й почне розтоплювати сніг, побіжить тоді сніг водою по землі, долинами та рівчачками; докотиться та вода до річок, сповнить їх у-край, ще й через край поллеться!

Ох, велике часом лихо з того буває, бо це ж та „весняна повідь“! Вона часом затоплює береги, хати, людей, худобу, все, що стріне на своїй дорозі, байдуже їй про все!..

А частина води від розталого снігу входить у землю та й напоїть її. Ото ж і це багато значить для врожаю на полях, особливо в тих краях, де часто буває посуха; земля так набере воду з розталого снігу, що потім довго має в собі вохкість,—а цього ж треба рослинам, з того всяка рослинка собі поживок має!

Оце вам де-що про сніг.

Загадка.

Надворі горою, а в хаті водою.

Незадачливий їздець.

— Що ви надумали, що ви хочете зробіть?—допитувались хлопці у Василя та Петруся. Але ті таємно мовчали, хоч по всьому видно було, що вони справді щось мали на думці.

— Чого в'язнете? Нічого немає,—відповідали вони з особливою усмішкою,—і це ще дужче переконувало хлопців у їхній догадці.

Василь і Петрусь справді мали таємницю, але до деякого часу вони не хотіли казати про неї. Таємниця ця полягла ось у чому.

Якось увечері Василь, роздивляючись малюнки в своїй старій книжці, звернув особливу увагу на малюнок—якути.

III

Хора на очі. І. С.	68
Чистота здоров'я береже	68
Івась усім надокучає	69
Заходи проти зарази	70
Сухарикова подорож	70

VI. Жовтнева революція.

Жовтнева революція	73
До світового Жовтня	73
Все з-за панів	75
Оповідання кравця. Ф-ов	75
Пісня революції	81

VII. Готуймось до зими!

Де їжак. Бикової	82
Буде тепло в нашій хаті. О. С.	84
Одежа та взуття	85
Як сорочка на полі виросла. К. Ушинського	85
Олевчина хустка	87
Відкіля взялися мої чоботи	87
Чоботар. М. В.	89
Наші овечки	89
Звідки взявся кожух. О. С.	90

VIII. Зима.

Зима. Г. Мартовага	92
Зимовий гість	93
Зимою. О. Олеся	93
Сивий майстер	94
Річка замерзає. М.-Сібіряка	95
На ковзалці	97
Сніг. О. Пчілки	98
Незадачливий іздець. І. Нажівіна	99
Чотири бажання	102
Зима на селі	102
Надвірня робота. Ю. Будяка	103
Хатня робота. Ю. Будянка	103
У хаті-читальні. Тараховської	105
До знання. А. Паніва	106
Як наші селяни кооператива заснували	109
Як ми взимку пташок годували	111
Зимовий сон рослин	112
Під снігом. Г. Чупринки	113